

Název vyučovacího předmětu: Základy společenských věd

Charakteristika vyučovacího předmětu – časové, obsahové a organizační vymezení

Ročník	I.	II.	III.	IV.
Hodinová dotace	2	2	2	1

Předmět Základy společenských věd je integrovaným vyučovacím předmětem, který realizuje obsah vzdělávací oblasti Člověk a společnost, všechna průřezová témata, projekty Dny poznávání a Orientační dny.

Předmět je vyučován se zvláštním akcentem na křesťanské hodnoty, na jejich základě jsou rozvíjeny jednotlivé kompetence tak, jak je předkládá ŠVP. Je povinným vyučovacím předmětem pro studenty primy až kvarty, rozpracovává více vzdělávacích obsahů. Nejdůležitějšími vzdělávacími obsahy jsou: Osobnost člověka a její růst, Mezilidské vztahy, Svět kolem nás, Etická výchova ad. Nejpodstatnějším rysem je formace studentů vedoucí k utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení,

k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí.

Předmět se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací studentů v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznávání a poznání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje studenty se vztahy v rodině a v širších společenstvích, s hospodářským životem, činnostmi důležitých politických institucí a orgánů a s možnými způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí studenty respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za své jednání. Posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje studenty k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Formy realizace očekávaných výstupů jsou velice různorodé, převládají zážitkové metody výuky, simulační hry, práce v malých skupinách s častým začleňováním krátkodobých projektů a kurzů, studijní výjezdy, přednášky a besedy atd. Předmět navazuje na základy (dovednosti, vědomosti, postoje), které studenti získali v prvouce, vlastivědě a přírodovědě v 1. - 5. Ročníku ZŠ. Vychází ze vzdělávacího boru Výchova k občanství, avšak řídí se osnovami vlastními, které si škola vytvořila dle svých specifických potřeb. Tyto osnovy byly schváleny MŠMT. Hodinová dotace odpovídá učebnímu plánu školy. Výuka probíhá obecně v kmenových třídách, dle jednotlivých témat také v učebně informatiky, knihovně a v dalších prostorech dle potřeby. Součástí výuky jsou exkurze připravované ve spolupráci s charitou a s dalšími

sociálními organizacemi a institucemi. Nedílnou součástí výuky předmětu na nižším stupni gymnázia jsou i výjezdová vícedenní tematická setkání realizované v rámci Programu osobnostního růstu studentů.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- nabízíme studentům řadu aktivačních metod, které jim přiblíží problematiku osobnosti člověka, mezilidských vztahů a světa kolem nás
- předkládáme řadu spolehlivých informačních zdrojů a vedeme žáky k jejich pravidelnému využívání
- podporujeme samostatnost studentů při vyhledávání informací k jednotlivým tématům

Kompetence k řešení problémů

- vedeme studenty k porovnávání odborných názorů, mediálních tvrzení a jejich vlastních praktických zkušeností a k vyvozování optimálních praktických postupů v rámci jejich možností
- vedeme studenty k samostatnosti při posuzování praktických jevů v jejich životě, k jejich vyhodnocování a k zaujímání praktických závěrů pro jejich život
- předkládáme studentům dostatek námětů k samostatnému uvažování a řešení problémů souvisejících s mezilidskými vztahy a životem celé společnosti

Kompetence komunikativní

- nabízíme studentům dostatek možností k porozumění textům a obrazovým materiálům z různých zdrojů a k jejich běžnému využívání
- podněcujeme ve studentech uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů, k zaujímání a obhajování vlastních postojů a k přiměřenému obhajování svých práv
- vedeme studenty k aktivnímu využívání cizího jazyka a různých informačních a komunikačních technologií při vyhledávání, výběru a zpracovávání informací

Kompetence sociální a personální

- prohlubujeme ve studentech utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- klademe důraz na vnímání pocitu sounáležitosti s vlastní rodinou, i společenstvím v nejbližším okolí i s lidmi, se kterými se žáci náhodně setkají
- vedeme studenty k utváření pozitivních vztahů mezi chlapci a dívkami v prostředí školy i mimo školu, k rozpoznávání stereotypního nahlížení na postavení muže a ženy v rodině, v zaměstnání i v politickém životě, k vnímání předsudků v nazírání na roli žen ve společnosti
- rozvíjíme ve studentech schopnost orientace v mnohotvárnosti historických, sociokulturních, etických, politických, právních a ekonomických faktů tvořících rámec každodenního života

Kompetence občanské

- podporujeme rozpoznávání názorů a postojů ohrožujících lidskou důstojnost nebo odporujících základním principům demokratického soužití, zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci
- vedeme studenty k úctě ke své rodině, vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům, k rozvíjení respektu ke kulturním či jiným odlišnostem (zvláštnostem) lidí, skupin i různých společenství
- připravujeme studenty na život v Evropě, s Evropou, pro Evropu (vytvoření vědomí evropské sounáležitosti) a na život v současném (jedinečném, mnohotvárném, globalizovaném) světě

Kompetence pracovní

- nabízíme dostatek situací k propojení nabytých znalostí s praktickým životem
- podporujeme používání nabytých vědomostí i v jiných oblastech vzdělávání našich studentů
- pomáháme studentům při jejich rozhodování o dalším studiu, při jejich volbě profesní orientace

Ověřování výstupů

Znalosti studentů jsou ověřovány formou rozhovorů, diskuzí nad tématy, při společné reflexi aktivit, nauková témata jsou prověřována formou testů a ústního zkoušení, v řadě témat lze hodnotit studenty po skupinách, v nichž pracovali společně na určitém zadání.

Ročník	Učivo	Výstupy: Student	Průřezová témata Projekty	Mezipředm. vztahy Poznámky
1.	Člověk a čas	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v kalendáři - vysvětlí jeho původ - organizuje svůj čas - chápe význam plánování - učí se smyslně prožívat svůj volný čas 	1.1.1	D – předmět dějepisu
	Rodina, vztahy a funkce	<ul style="list-style-type: none"> - staví vztahy na účtě k druhému - učí se rozpoznat přínos dobrých mezilidských vztahů - sestaví svůj rodokmen - popíše a zdůvodní povinnosti členů rodiny, které mají přispět k vytváření harmonického rodinného prostředí 	1.2, 1.3	Aj – rodina, škola, přít. čas prostý
	Komunikace	<ul style="list-style-type: none"> - aplikuje zásady správné komunikace verbální i neverbální v mezilidských vztazích - používá základní osvědčené postupy při řešení konfliktu 	Dny poznávání 1.2.3, 1.2.2	Čj - vypravování
	Pozitivní sebehodnocení	<ul style="list-style-type: none"> - učí se účtě ke své osobě - učí se rozpoznávat své silné a slabé stránky 	1.1.2, 1.1.1, 1.1.3	Vv – portrét, já a jini
	Roční období, církevní rok	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí původ Vánoc a Velikonoc - svými slovy vyjádří, co znamená období adventu, půstu - vysvětlí význam základních státních svátků, některých svátků církevních (Mikuláš, tři králové,...), - vysvětlí slavení poutí a posvícení v místě, kde žije 	4.1, 4.2, 4.4	Čj, - lidová slovesnost Hv – hudební tradice našich zemí, lidová píseň, liturgický rok, advent

	Tolerance	<ul style="list-style-type: none"> - rozpozná jiné kultury, etnika - učí se zaujímat postoje k odlišným kulturám 	1.1.2, 1.2.4, 3.2, 4.4, 4.5	D – zámořské objevy Z – biosféra, interakce příroda - společnost
	Tvořivost v mezilidských vztazích	<ul style="list-style-type: none"> - používá vědomě prvky empatie ve svém jednání - učí se rozeznávat dobré a zlé 	1.2.2, 1.1.5	
	Moje vlast, moje obec	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v zákl. pojmech - vlast, vlastenectví, národ, státní zřízení, zákonodárné a výkonné orgány státu, orgány obce, občanská společnost apod. - vyhledává informace o historii své obce 		Z – socioekonomické poměry ČR Čj – Země česká, domov můj D – nejstarší státy ve starověku, počátky českého státu
2.	Prosociální chování, spolupráce, komunikace	<ul style="list-style-type: none"> - používá základní metody týmové spolupráce - učí se kompromisu 	1.2.1, 1.2.2, 1.2.4,	
	Empatie, asertivita	<ul style="list-style-type: none"> - dokáže obhájit svá práva s ohledem k druhému člověku 	1.2.2, 1.3.1, 1.3.2, 4.2	
	Etické a neetické nabývání majetku, užívání majetku v duchu sociální spravedlnosti	<ul style="list-style-type: none"> - rozpozná a zdůvodní, proč je lidská práce nejdůležitějším faktorem při nabývání majetku 	1.3.2, 5.3, 5.4	D – Klasické Řecko Čj - úvaha
	Stát a právo, lidská svoboda	<ul style="list-style-type: none"> - orientuje se v zákl. právních pojmech - popíše a vysvětlí na jednoduchých příkladech vztah státu a občana 	2.2, 2.3, 2.4, 4.4, 4.5	Čj – starověká literatura Dny zdrav. živ. stylu
	Pozitivní vzory jednání a chování v dějinách a v literatuře	<ul style="list-style-type: none"> - učí se používat pozitivní a optimistický přístup k lidem ve svém okolí 	1.3.2	Aj – téma: dobrý život, přátelé, ... Dny zdrav. živ. stylu
	Využití volného času – pasivní a aktivní zábava, výraz lidského ducha v kultuře a umění	<ul style="list-style-type: none"> - organizuje svůj čas - učí se hospodaření s časem 	1.3.2, 1.1.5, 4.1	Z – socioekonomické poměry světadílů Bi – ekologické problémy Ch – chemie a environmentalistika Dny zdrav. živ. stylu – závislosti a my

	Konzumní způsob života, pomoc zemím třetího světa, etické aspekty péče o životní prostředí	- popíše a zdůvodní svůj hodnotový žebříček	5.2, 5.3, 5.4, 1.3.2	Dny zdrav. živ. stylu – závislosti a my
	Hodnoty lásky, přátelství, rodiny, manželství, rozvíjení sexuální identity, rozpor mezi sex. a psychosoc. zralostí	- učí se přijímat svou sexuální identitu - učí se účt k druhému člověku, zodpovědnosti ve vztazích	1.1.2, 1.2.2, 1.3.2, 4.2	
3.	Téma JÁ, osobnost člověka, identita jedince	- umí rozpoznat své přednosti a slabiny - učí se přijímat sebe sama takového, jaký je	1.1.2, 1.1.4, 1.3.2	Čj – válka a literatura Vv – portrét – já a jiní Aj – vzdělání, emancipace, předsudky, rasismus, sociální chování
	Téma TY, společenství, prosociálnost, respektování	- učí se žít ve společenství - učí se účt, zodpovědnosti, umění pomoc přijímat i poskytnout	1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.3.1, 1.3.2	
	Téma MY, vztah muž - žena	- dokáže přijmout svou sexuální identitu - chápe přirozené psychosexuální rozdíly - chová se zodpovědně ve vztazích	1.3.2, 1.3.1, 1.2.4 Orientační dny – dívky, chlapečci a vztahy	
	Světová náboženství, křesťanství	- orientuje se ve svět. náboženských systémech, křesťanství v 21. století - popíše hodnoty, které jsou náboženstvími nabízeny	4.2, 4.4, 1.3.2, 4.5	Čj – nejstarší literární památky, starověká literatura Hv – liturgický rok, advent D – Řím – rozvoj a zánik císařství
	OSN, normalizace, železná opona, Charta 77	- orientuje se v problému - vysvětlí příčiny vzniku totalitních systémů - vysvětlí společenské jevy v současné společnosti	2.2, 2.3, 2.4, 3.3, 4.5, 6.2, 6.5	D – Pražské jaro a normalizace Čj – próza 19. a 20. st., realismus, úvaha

	Volné téma – rodina a já	<ul style="list-style-type: none"> - podporuje prorodinné smýšlení - přijímá postoje umožňujících ozdravení rodiny - preferuje rodinu jako jedna ze zákl. soc. hodnot 	1.3.2, 1.2.2	
4.	Ekonomie a ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje ekonomii, ekonomiku, - používá s porozuměním základní ekonomické pojmy 		
	Tržní ekonomika	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí princip nabídky a poptávky - popíše fungování trhu - uvede příklad aktivní a pasivní operace v bance 		
	Zaměstnanost	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí na příkladech problém nezaměstnanosti v regionu - zná náležitosti pracovní smlouvy - vyřeší jednoduché výpočty při odměňování za práci 		
	Právní subjekty v tržní ekonomice	<ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí pojmy živnost, obchodní společnosti - popíše formy podnikání 		
	Trh práce	<ul style="list-style-type: none"> - objasní funkce a úkoly úřadu práce 	2.2	
	Volba profesní orientace	<ul style="list-style-type: none"> - pozná své osobní zájmy a cíle - uvede zásady zdravého životního stylu - popíše svoji osobnostní charakteristiku - pracuje s profesními informacemi - využívá poradenských služeb - jmenuje další možnosti jeho vzdělávání 	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.5, 1.2.3, 1.2.4, 2.3	
	Ekonomika a etika	<ul style="list-style-type: none"> - rozpozná hodnotu peněz - rozlišuje položky rodinného rozpočtu - pohovoří o problémech třetího světa - vysvětlí základní ekonomické činnosti v hospodářském životě 	1.3.1, 1.3.2, 5.3, 5.4	

